पर्यटकीय वडाको रुपमा चिनाउँछौं। पृष्ठ ६

प्रेस काउन्सिलबाट 'क' वर्गको मान्यता प्राप्त

विकास

www.bikaskhabar.com

खबरपत्रिका साप्ताहिक

sfof{no
थाहा नगरपालिका-७
शिखरकोट, मकवानपुर
;Dks{g+
९८०७२२५०७२
Odh
bikaskhabar@gmail.com

● मकवानपुर, वर्ष-१०, ● अंक-०६, ● २०७४ भदौ ०५ गते सोमबार, ● 21 Aug., 2017, ● नेपाल सम्वत्-११३७, ● पृष्ठ-६, ● मूल्य रु. ५/-

मिटर चल्यो, दु:ख टर्‍यो

◆ पुस्कल गोले सागर
इन्द्रसरोवर

मकवानपुरको इन्द्रसरोवर गाउँपालिका वडा नम्बर ४ पुरण्डी चौताराकी मिना लामा झिसमिसमै नजिकैको धारामा पानी थाप्न पुग्थिन् । कहिले टर्च त कहिले छाम्छाम्-छुम्छुम् गर्दै धारामा पुग्दा पनि अरू व्यक्तिहरू अघि भइसक्थे । कहिले काहीँ त झलमल्ल घाम लाग्दासम्म मिना लाइनमै हुन्थिन् । कहिले त पालो पर्खिदा पर्खिदै धारै सुक्थ्यो । यस्तो दु:ख मिनाले मात्रै होइन घाउँभरका गृहेणीहरूले पालैपालो भोगेको सुनाउँछन् । 'हिउँदमा हुने पानीको दु:ख त सम्झेर साध्य नै छैन, चौताराबासीले महालक्ष्मी खोला दोभानबाट खानेपानी बोकेर ल्याउनु पर्थ्यो'-मिना दु:ख सम्झिन् ।

वि.सं. २०७२ सालको विकासकारी भूकम्पपछि फाखेलको पुरण्डी चौताराबासीले भोग्नु परेको यो दु:ख दुईवर्ष भन्दा बढि टिकी रह्यो । झण्डै दुईवर्ष पानीका लागि संघर्ष गरेपछि अहिले घरघरमा धारा पुगेको छ । धारामा पानी मात्र हैन, मिटर जडान भएको छ । पुरण्डी चौतारामा औउल खोल्चा खानेपानी उपभोक्ता समिति मार्फत १ सय ३५ घरमा धारा जडान गरिएको हो । राज्य पुर्नसंरचनापछि बनेका जिल्लाको आठ गाउँपालिका मध्ये इन्द्रसरोवर नै मिटर जडान गरी खानेपानी व्यवस्थापन गर्ने पहिलो गाउँपालिका हो । यसअघि हेटौंडा उपमहानगरपालिकामा खानेपानी बोर्ड मार्फत नै खानेपानी व्यवस्थापन हुँदै आएको छ भने थाहानगरको सिमभन्ज्याङमा उपभोक्ताहरूकै सक्रियतामा मिटर जडान गरी खानेपानी व्यवस्थापन हुँदै आएको छ ।

इन्द्रसरोवर-४ मा खानेपानी आयोजना संचालन गर्नको लागि सामुदायिक विकास केन्द्र नेपाल (सिसिडिएन) ले २ लाख ३२ हजार ७८१ रूपियाँ सहयोग गरेको छ । सिसिडिएनले नगद सहित प्राविधिक सहयोग गरेपछि स्थानीयहरू गाउँमा खानेपानी पुर्‍याउन हौसिएका हुन् । उपभोक्ताहरूले घरैपिच्छे पैसा उठाएर १ लाख ५५ हजार रूपियाँ संकलन गरेको सिसिडिएनका जगत बजगाइले बताए । बजगाइले भने-'उपभोक्ताहरूले नगद मात्र लगानी गरेनन्, श्रमदान पनि गरे ।' 'स्थानीयहरूले गाउँमा सहजै खानेपानी आउने भएपछि अहोरात्र खटि १ लाख ७२ हजार २०० रूपियाँ बराबर श्रमदान गरे, हामी सहयोगी निकाय दंग पर्‍यौं' बजगाइले भने ।

इन्द्रसरोवरको पुरण्डी चौतारामा जडान भएको १ सय ३५ धारा मध्ये परीक्षणका लागि २० वटा धारामा मिटर जडान गरिएको छ । मिटर जडानका लागि पनि ७ हजारका दरले उपभोक्ताहरू आफैले लगानी गरेका छन् । अहिले मिटर जडान गर्न बाँकी धारामा भने ती घरधनीले प्रयोग गर्ने गरी ताल्चा लगाउने व्यवस्था मिलाइएको छ । खानेपानीको सहि सदुपयोग र सशुल्क उपभोगको बानी बसाल्ने उद्देश्यले मिटर जडान गरिएको इन्द्रसरोवर गाउँपालिकाका अध्यक्ष जीवन लामाले बताए । आफू पनि हिजो पुरण्डी चौताराको खानेपानी समस्याको भुक्तभोगी भएको बताउँदै अध्यक्ष लामाले अब गाउँपालिकाको सबै क्षेत्रमा क्रमशः शुल्कमा आधारित खानेपानी आयोजना संचालन गर्ने उल्लेख गरे । खानेपानीको चरम अभाव खेपीरहेका नागरिकलाई सहजता ल्याउन सफल भएकोमा खानेपानी उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष सुर्यबहादुर थिङले खुशी व्यक्त गरे । खानेपानी आयोजनाको इन्द्रसरोवर गाउँपालिका अध्यक्ष जीवन लामाले उद्घाटन गरेका हुन् । लामाले ४ नम्बर वडामा शुरू गरिएको शुल्कमा आधारित खानेपानी नमुना भएको बताउँदै यसबाट सिकेर सबै उपभोक्ताहरूमा कार्यान्वयन गरिने बताए । गैर सरकारी संस्थाको सहयोग, स्थानीयहरूको लगाव र परिश्रमले घरैमा बसीबसी खानेपानी थाप्न पाएपछि पुरण्डीका धिरज लामा औधी खुशी भएकाछन् । उनले भने-'अन्न हैन, पानीको खटुटा पर्थ्यो, अब टरेको छ सीसीडिएन र सहयोगी सबैलाई धन्यवाद।' आयोजना उद्घाटनको अवसरमा साबिक फाखेल ४ का सम्पुर्ण घर धुरीलाई सरसफाई सामग्री पनि वितरण गरिएको थियो ।

उद्घाटन | पुरण्डी चौतारामा खानेपानी आयोजना उद्घाटन कार्यक्रममा इन्द्रसरोवर गाउँपालिका अध्यक्ष जीवन लामा तथा स्थानीयहरु। **फोटोः पुस्कल/विकास**

अझै किनेरै खानेपानी

इन्द्रसरोवर गाउँपालिकाको हुमानेमा करिब एकसय घरधुरी खानेपानी किनेरै खान बाध्य छन् । फाखेलको राकस खोला तथा वनटोलबाट हुमाने पुर्‍याइएको खानेपानी भूकम्पले सुकेपछि पानी किनेरै खान बाध्य भएको स्थानीय दीर्घ बहादुर पाख्रिनले बताए ।

हुमानेमा पानी पुर्‍याउनको लागि लिफ्टीङ बाहेक अरू उपाय हुन नसक्ने वडा सदस्य भीम बहादुर मोक्तानले जानकारी दिए । उनले भने-'कतिपयले बस्तीदेखि टाढाका खोलाबाट ल्याएर पनि खानेपानी उपभोग गरेका छन् तर अधिकांश किनेरै खान्छन्' अहिले हुमानेमा लिफ्ट प्रविधिबाट खानेपानी पुर्‍याउने गहृकार्य भइरहेको इन्द्रसरोवर गाउँपालिकाले जनाएको छ ।

इन्द्रसरोवरमा धमाधम खानेपानी आयोजना

भूकम्पपछि अभाव भएको खानेपानी पुर्ताल गर्नको लागि इन्द्रसरोवर गाउँपालिकाले खानेपानी योजनाहरू संचालन गर्ने भएको छ । गाउँपालिका अन्तर्गतको अधिकांश खानेपानी अभाव भएको क्षेत्रमा खानेपानी आयोजना संचालन हुने इन्द्रसरोवर गाउँपालिकाका अध्यक्ष जीवन लामाले बताए ।

इन्द्रसरोवर गाउँपालिका वडा नम्बर १ को बज्रमाठमा लिफ्ट प्रविधिबाट आयोजना संचालनको तयारी भएको छ । त्यस्तै वडा नम्बर ३ को रामचन्द्र भन्ज्याङमा वृहत्त खानेपानी आयोजनाको शुरूवात भएको छ । यहाँ पनि लिफ्ट प्रविधि अपनाइएको छ भने वडा नं. ४ को वनटोल तथा कफ्लेनी र गोठभित्ताबासीलाई मध्येनजर गरेर खानेपानी आयोजना निर्माण शुरू भएको छ ।

५ नम्बर वडाको कोदो खोरिया तथा सानो नयाँगाउँका बासिन्दालाई मध्येनजर गरेर गत आर्थिक वर्षबाटै लिफ्ट प्रविधिको काम शुरू भएको छ । उक्त बस्तीका लागि बोरिङ गर्ने काम सम्पन्न भइसकेको गाउँपालिकाले जनाएको छ ।

'थाहानगरमा नमुनाको रुपमा धारामा मिटर जडान गर्छौं'

थाहा नगरपालिकामा खानेपानी व्यवस्थापनको लागि शुल्कमा आधारित प्राणालीको विकास गरिने नगर प्रमुख लवशेर विष्टले बताएका छन् । आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ मा केही क्षेत्रका खानेपानीका धारामा मिटर जडान गरेर शुरूवात गर्ने प्रमुख विष्टले बताएका हुन् ।

उनले भने-'खानेपानी धारामा मिटर जडानको लागि केही पैसा छुट्याइएको छ, यसैवर्ष शुरूवातको रूपमा काम गर्छौं।' नगरमा खानेपानी व्यवस्थापनको लागि कुनै गैर सरकारी संस्थाहरू आएमा स्वागत गरिने बताउँदै खानेपानी आयोजना निर्माण तथा व्यवस्थापनमा नगरपालिका सहकार्य गर्न तयार रहेको विष्टले उललेख गरे । थाहानगरमा नगर खानेपानी बोर्ड गठन तत्काल नभएपनि गठन गर्ने भावी योजनो रहेको उनले बताए ।

यद्यपी थाहा नगरपालिकाको पहिलो नगरसभाले नगर खानेपानी बोर्ड गठन गरी खानेपानी व्यवस्थापन गर्ने निर्णय गरिसकेको छ ।

नेपाल सरकारको सूचना Û

छोरा छोरी दुवै बराबरी, त्यसैले भेदभाव नगरौं दुवैलाई नियमित विद्यालय पठाऔं ।

नेपाल सरकार
; 'rgf tyf ;~rf/ dGqfno
सूचना विभाग

तिज विशेष बृहत सांस्कृतिक कार्यक्रम-२०७४

स्थानीय कलाकारहरुको बेजोड सांगीतिक प्रस्तुति,
साथमा महिलाहरूको सामुहिक तिज गित प्रस्तुति !!

महिलाहरुले सामुहिक तिज गित प्रस्तुतिमा सहभागी हुनको लागि कम्तिमा ३ देखि ५ जनाको समुहमा रही यहि भदौ ७ गते भित्र आफ्नो समुह दर्ता गरिसक्नुपर्ने छ ।

आयोजकः
lnof]Sna ck lk; yfxfgu/
स्पोन्सर क्लब :
nfoG; Sna ck lk; yfxfgu/
सहकार्य :
kf08'sZj/ lfq ljsf; ;ldtL
सहयोगी संस्थाः
yfxf snf s]Gb| yfxf gu/kflnsf

अफिसियल मिडिया
विकास खबरपत्रिका साप्ताहिक
शान्तिपुर राष्ट्रिय दैनिक
विकासखबर डट कम
रेडियो पालुङ
रेडियो आवाज
दामन पोस्ट साप्ताहिक
दामन पोस्ट डट कम

स्थान : पाण्डुकेश्वर मन्दिर परिसर, पालुङ, समय : ११ बजे

सम्पर्क: ९८४५७९५६६५ , ९८६०२६२९०३ र ९८४५१४७४६९

विकास खबरपत्रिका साप्ताहिक www.bikaskhabar.com.np प्रेस काउन्सिलबाट 'क' वर्गको मान्यता प्राप्त
२०७४ भदौ ०५ गते सोमबार 21 Aug., 2017, Monday
जि.प्र.का.दर्ता नं. ५९/२०६५/०६६ म.जि.हु.दर्ता नं. २३/२०६६/०६७

सम्पादकीय

राजनीतिक दल र गैरसरकारी संस्थामा पनि सूचना अधिकारी तोक

भाद्र ३ गते सूचना दिवस । सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन २०६४ भाद्र ३ गते जारी भएको अवसरमा यो दिवस मनाउन थालिएको हो । नेपालमा स्थापित भएको सूचनाको हकसम्बन्धी कानून कार्यान्वयन फितलो छ । नागरिकले जान्न चाहेको कुनै पनि सूचना प्राप्त गर्न सक्नु नै सूचनाको हकको सार हो। खासगरी सार्वजनिक महत्वका सूचना, जो सार्वजनिक निकायबाट नै प्रवाह हुन्छन्, त्यस्ता सूचनामा कानून आकर्षित हुन्छ। सरकारी निकाय, गैरसरकारी संस्था, राजनीतिक दल, निजी क्षेत्रलगायत सबैले सूचना उपलब्ध गराउनुपर्छ। संस्थागत हितका लागि सूचना सार्वजनिक गर्नु एउटा सवाल हो, त्योभन्दा पनि नागरिकले चाहेको सूचना प्रवाह गर्नु यो ऐनको सार हो। तर नेपालमा यसको अभ्यास राम्रो छैन। सरकारी निकाय मात्र होइन, हरेक सार्वजनिक निकायले सूचना अधिकारीको ब्यवस्था गर्नुपर्छ र ती अधिकारी सम्पूर्ण सूचनासाग अपडेट हुनुपर्छ। यसको विपरीत नेपालका अधिकांश सार्वजनिक निकायले सूचना अधिकारी नै राख्दैनन्, भएका अधिकारी पनि सूचनासंग निरन्तर अपडेट हुँदैनन्। कुनै राजनीतिक दलसंग सूचना माग्नु पर्‍यो भने आधाकिारिक मान्छे नै हुँदैनन् । बाध्यात्मक प्रावधानका कारण सरकारी कार्यालयले सूचना अधिकारी राखे पनि गैसरकारी संस्था, राजनीतिक दल र अन्य सार्वजनिक महत्वका काम गर्ने निकायले स्थानीयस्तरमा सूचना अधिकारी राखेको पाइँदैन।

सूचनाको हक सभ्यता र सुशासनको अभिन्न अंग हो। यो उच्चतम लोकतान्त्रिक अभ्यास पनि हो। सार्वजनिक निकायले गरेका सबै कामको जानकारी आम नागरिकले पाउनुपर्छ। यसले एकातिर अनियमितता र अपारदर्शितालाई न्यूनीकरण गर्छ भने अर्कोतिर सभ्य एवं लोकतान्त्रिक अभ्यासको थालनी गर्छ। अन्तराष्ट्रिय अनुभव हेर्ने हो भने सन् १७६६ मा स्वीडेनले सूचनाको हकलाई प्रयोगमा ल्याएको थियो। हालसम्म विश्वका एक सयभन्दा बढी देशहले यसलाई प्रयोगमा ल्याइसकेका छन्। नेपालमा पनि सूचनाको हकलाई स्थापित गर्ने प्रयास मुलुकी ऐनको प्रारम्भसागै गरिएको थियो, भलै यसका प्रशस्त सीमा थिए। बहुदलीय प्रजातन्त्रको स्थापनापछि २०४७ सालको संविधानले सूचनाको हकलाई मौलिक हकको पमा स्थापित गर्‍यो भने अन्तरिम संविधान २०६३ ले यसलाई अझ राम्रोसाग परिभाषित गर्यो। यसैमा टेकेर सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन २०६४ जारी गरियो। त्यसलाई व्यवस्थित गर्न सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली २०६५ र राष्ट्रिय सूचना आयोगको गठन आदि अभ्यास गरिए। नेपालको संविधान २०७२ ले पनि मौलिक हकको रुपमा सूचनाको हकलाई व्यवस्थित गर्दै प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने र पाउने हक स्पष्ट गरेको छ।

सार्वजनिक निकायमा रहेको कुनै लिखत, सामग्री वा सो निकायको काम कारवाहीको अध्ययन वा अवलोकन गर्ने, त्यस्तो लिखतको प्रमाणित प्रतिलिपि प्राप्त गर्ने अधिकार सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनले स्थापित गरेको छ। नागरिकले चाहेको पनि त्योभन्दा बढी होइन। सूचनाको हक भनेको नागरिकले प्रश्न गर्न पाउने हक पनि हो। के, कहाँ, किन, कसरी, कहिले, कस्तो आदि प्रश्न गरेर सार्वजनिक निकायलाई पारदर्शी बनाउनु सूचनाको हकको मर्म हो। अब सूचनाको हकसम्बन्धी कानूनले त्यो काम किन भएन भनेर सूचना पाउने हक मात्र स्थापित गरेको छैन, बिनाकारण काममा ढिलासुस्ती गर्नेमाथि सजायको समेत व्यवस्था गरेको छ। त्यसैले सूचना माग्न जनस्तरबाट जति धेरै तदाकता र सक्रियता देखाउन सकियो, त्यति नै धेरै पारदर्शिता र सुशासन पनि स्थापित गर्न सकिनेछ।

yfxf gu/kflnsfsf]lzv/sf] sfp06/af6 lbjf a; ;]jf

विहान	६:१५	बजे काठमाण्डौ (हाइस)
विहान	६:१५	बजे हेटौंडा (फोर्स)
विहान	७:१५	बजे काठमाण्डौ (बस)
विहान	८:००	बजे हेटौडा (बस)
विहान	८:१५	बजे सिमभन्ज्याङ हुँदै काडमाण्डौ (फोर्स)
विहान	९: ००	बजे काठमाण्डौ (मिनीबस)
विहान	९:००	बजे हेटौंडा जम्बो हाइस
विहान	९:४५	बजे काठमाण्डौ फोर्स
विहान	१०:१५	बजे मार्खु, पालुङ हुँदै हेटौंडा (मिनीबर्स)
विहान	१०:१५	बजे काठमाण्डौ(फोर्स)
विहान	१०:३०	बजे हेटौंडा (फोर्स)
विहान	११:१५	बजे काठमाण्डौ (मिनिबस)
विहान	१२:३०	बजे हेटौंडा (बर्स)
मध्यान्ह	१२:३०	बजे काठमाण्डौ (बस)
मध्यान्ह	१:३०	बजे हेटौंडा (मिनीबस)
दिउँसो	१:३०	बजे पालुङ गोगने पकने (मिनीबस)
दिउँसो	१:३०	बजे काठमाण्डौ (फोर्स)
दिउँसो	२:३०	बजे काठमाण्डौ (फोर्स)
दिउँसो	३:००	बजे पालुङबाट मार्खु (बस)
दिउँसो	३:३०	बजे पालुङबाट काठमाण्डौं (बस)

थप जानकारीको लागि नारायणी यातायात दिवा बस सेवा तथा टिकट काउण्टर दामन शिखरकोट इन्चार्ज अरुण लामा ९८५५०७२३२२ र नरेन्द्र अधिकारी ९८५५०७०५६१

dxTjk"0f{6]nkmf]g gDa/x?

पालुङ एम्बुलेन्स (चालक)	९८१४२०७४०१
आग्रा एम्बुलेन्स (चालक)	९८६०२२३७५५
जनकल्याण उच्च मा.वि.	०५७-६२०३६४
थाहा नगरपालिका कार्यालय	०५७-४०००५६
मत्स्यनारायण मा.वि.	०५७-६२०५१२
ईप्रका पालुङ (प्रमुख)	९८५५०६९४९९
प्रहरी चौकी फाखेल	०५७-६९२५१८
जिल्ला प्रशासन मकवानपुर	०५७-५२०३८८
विद्युत प्राधिकरण पालुङ	०५७-४०००२९

प्रकोप व्यवस्थापनमा स्थानीय सरकार

✍ uh{b|a9fyf]sL

संविधानप्रदत्त अधिकारसमेत पाएर स्थानीय सरकारले काम थाल्नासाथ यसै वर्ष आइपरेको प्राकृतिक विपद्ले हाम्रा स्थानीय तहलाई अब कसरी काम गर्ने भन्ने आधार पनि दिएको छ । त्यसैले स्थानीय तहका सबै निकायले अब तत्कालै विद्यमान र भविष्यका प्रकोपजन्य जोखिमहरूको पहिचान र त्यसको सूचीकरण गर्ने, आफ्नो संस्थागत क्षमता बढाउने, प्राकृतिक प्रकोपबाट बच्न सुरक्षित क्षेत्र (बफरजोन) हरूको निर्माण गर्ने, नगरक्षेत्रमा पर्याप्त खुला स्थान, बाढी तथा डुबान हुने क्षेत्रहरूमा बलियो मचानजस्ता संरचनाहरू बनाउनेलगायतका काममा पहिलो ध्यान केन्द्रित गर्नुपर्छ ।

लगातार पाँच दिनदेखि डुबान, बाढी, पहिरोको प्रकोप बढेपछि बल्ल सरकारले छेपारोका कथा स्मरण गराउँदै राहत र उद्धारमा खट्न सबै सरकारी निकायलाई निर्देशन दिएको छ ।

विपद् सुरु भएपछि बल्ल सरकारले बाढी तथा डुबान प्रभावित क्षेत्रमा भत्किएका तथा डुबानमा परेका घर तथा बस्तीहरूको अध्ययन गरी तत्काल अस्थायी आवास योजना तयार पार्न, बाढी तथा डुबान प्रभावितहरूलाई तत्काल खाद्यान्न सेट बनाई जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिको समन्वयमा वितरण गर्न, निरन्तरको बाढी तथा कटानबाट क्षति भएका विभिन्न नदी तथा खोलाका तटबन्ध तत्काल पुनर्निर्माण गर्ने र अन्य जोखिमयुक्त तटबन्धहरूको मर्मत-सम्भार गर्न, राजमार्ग तथा अन्य सहायक मार्गहरु र सोमा रहेका पुल-पुलेसाहरूलाई तत्काल मर्मत गरी सवारी आवागमन सुचारू पार्न, बाढी तथा डुबान प्रभावित क्षेत्रमा सरूवा रोग नियन्त्रणका लागि औषधिसहितको स्वस्थ्यकर्मीहरूको टोली पठाउन पहल थालेको छ । अर्थात्, वर्षका ११ महिना निदाएको सरकार भर्खर ब्युँझिएको छ ।

vfB;\6 / ul/aL

यस पटकको अतिवृष्टिले देशमा खाद्यसंकट बढाउने र त्यसले गरिबीको अनुपातसमेत बढाउने जोखिम अत्यधिक छ । तराई-मधेसका २२ जिल्लामध्ये २० जिल्लाको ८० प्रतिशत धानखेती डुबानमा परेकाले यो वर्ष धान उत्पादनमा व्यापक गिरावट आउनेछ, जसको असरले कृषिक्षेत्रको वृद्धिदर घट्ने र त्यसकै असरले समग्र आर्थिक वृद्धिदरमा समेत कमी आई औसतमा वृद्धिदर साढे ३ देखि ४ प्रतिशतको बीचमा रहने देखिएको छ ।

धान खेती मात्र होइन, तरकारी, फलफूल बाली र माछापालनमा समेत बाढीपहिरोको प्रकोप बढेको छ । बाढीले कटान गरेका खेतहरूमा मात्र होइन, डुबानमा परेका खेतमा समेत लामो समयसम्म खेती हुन सक्ने अवस्था रहँदैन ।

त्यसैले यस पटकको मौसमी प्रकोपले गर्दा देशमा खाद्यसंकटको जोखिम बढाएको छ । भनिरहनु पर्दैन, प्राकृतिक प्रकोपको सबैभन्दा बढी प्रभाव गरिब र गरिबीको र `खाआसपासमा रहेका नागरिकमा पर्छ । प्रायः विपन्न परिवारहरूको बसोबास नदी, खोलाकिनार आसपासमा हुने गरेको छ । नेपालको भूस्वामित्व र सम्पत्ति व्यवस्थापनका परम्परागत सोच-व्यवहारका कारण ससानो अनुपातको भूमि हुने वा भू-स्वामित्व नै नहुने कृषि श्रमिकहरूको संख्या अत्यधिक ठूलो छ । जो यस्ता प्रकोपहरूबाट पहिले पीडित हुने गरेका छन् ।एक पटक डुबान वा बाढीमा परेर बासस्थान तथा गरिखाने खेतबारी कटान भइसकेपछि उनीहरूलाई पुनःस्थापित हुन नै लामो संघर्ष गर्नुपर्ने हुन्छ । दुई वर्षअघिका बर्दिया र दाङका बाढीपीडितहरूको अझै पुनःस्थापना हुन नसक्नु यसको उदाहरण हो ।

सरकारसँग पनि बाढी तथा डुबान पीडितका लागि ठोस पुनःस्थापनाका कार्यक्रमहरु छैनन्, यसका लागि न कुनै स्थायी प्रकृतिको निकाय छ, न त भएका निकायहरूमा नै कुनै अधिकार प्रत्योजित नै गरिएको छ । तत्काललाई टालटुले ढंगले केही रकमको राहत बाँढेर सरकारले आफ्नो दायित्व पूरा भएको भन्ठान्ने प्रवृत्ति छ ।

गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमानलाई क्षेत्रगत आधारमा हेर्दा प्रदेश नं. १ मा गरिबी १५.७४ प्रतिशत, प्रदेश नं. २ मा २७.९५ प्रतिशत, प्रदेश नं. ३ मा २०.३३, प्रदेश नं. ४ मा २०.५३, प्रदेश नं. ५ मा २५.८६, प्रदेश नं. ६ मा ३८.३१ र प्रदेश नं. ७ मा सर्वाधिक धेरै ४०.८ प्रतिशत रहेको देखिएको छ । अहिलेको बाढी तथा पहिरोले बढी प्रभावित तुल्याएका तराई क्षेत्रका जिल्लाहरूको मात्र औसत गरिबी अनुपात करिब २८ प्रतिशतजति देखिन्छ, जुन राष्ट्रिय औसत २५ प्रतिशतभन्दा केही बढी हो ।

अझ तराईको पनि भित्री देहात क्षेत्रको मात्र तत्कालीन गाविसगत औसत हेर्ने हो भने ४५ देखि ६५ प्रतिशतसम्मको गरिबी गहिरिएको देखिन्छ । उदाहरणका लागि सप्तरीका तत्कालीन बथनाहा, भगवतपुर, महदेवा, जोगिनिया, इनर्वा, गौइठी, पकरी, हनुमाननगर, पोर्ताहासहितका गाविसमा ४५ प्रतिशतभन्दा बढी गरिबी छ भने सदैव बाढी र डुबानको प्रकोप झेल्दै आएको तत्कालीन गोवरगाढा गाविसमा ६४.८ प्रतिशत गरिबी छ ।

अन्य जिल्लाको पनि देहात क्षेत्रको अवस्था योभन्दा फरक छैन । गरिबीको र `खामुनिको जनसंख्याबाहेक गरिबीको र `खाआसपासमा रहेका ४० प्रतिशत जनसंख्या यस्ता प्राकृतिक प्रकोपबाट पुनः गरिबीको रेखामुनि धकेलिने गरेको विभिन्न निकायले गरेका फरक-फरक अध्ययनले देखाएका छन् ।

:yfgLo ;/sf/sf] bfloTj

वास्तवमा प्राकृतिक प्रकोपको तत्काल उद्धार र पुनःस्थापनामा स्थानीय सकारले मुख्य भूमिका खेल्नुपर्ने हुन्छ । तर, विडम्बना हामीकहाँ दुई दशकसम्म त स्थानीय सरकारका रूपमा जनप्रतिनिधिहरु नै रहेनन् । भर्खर काम थालेका स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिले पनि आफ्नो भूमिका खेल्नेभन्दा केन्द्रको मुख ताकिरहेको देखिएको छ ।

संविधानप्रदत्त अधिकारसमेत पाएर स्थानीय सरकारले काम थाल्नासाथ यसै वर्ष आइपरेको प्राकृतिक विपद्ले हाम्रा स्थानीय तहलाई अब कसरी काम गर्ने भन्ने आधार पनि दिएको छ ।

त्यसैले स्थानीय तहका सबै निकायले अब तत्कालै विद्यमान र भविष्यका प्रकोपजन्य जोखिमहरूको पहिचान र त्यसको सूचीकरण गर्ने, आफ्नो संस्थागत क्षमता बढाउने, प्राकृतिक प्रकोपबाट बच्न सुरक्षित क्षेत्र (बफरजोन) हरूको निर्माण गर्ने, नगरक्षेत्रमा पर्याप्त खुला स्थान, बाढी तथा डुबान हुने क्षेत्रहरूमा बलियो मचानजस्ता संरचनाहरु बनाउनेलगायतका काममा पहिलो ध्यान केन्द्रित गर्नुपर्छ ।

यसका लागि मुख्य उठ्ने सबाल भनेको हाम्रो स्थानीय तहमा वित्तीय र प्राविधिक सामर्थ्य छ कि छैन भन्ने नै हो । भर्खरै हामीले संघीयताअनुसारको शासन प्रणाली अवलम्बन गर्न थालेकाले स्थानीय तहमार्फत नै प्रकोप व्यवस्थापन गराउन संघीय/केन्द्रीय सरकारले नीतिगत, कानुनी, संरचनागत व्यवस्थापनसहित वित्तीय स्रोत आन्तरिक तथा बाह्य तहबाट प्रबन्ध गर्नुपर्ने हुन्छ ।

पटक-पटक विभिन्न किसिमका विपद् झेल्दै आएको हाम्रोजस्तो प्रकोपजन्य अतिजोखिम भएको देशमा विपद् व्यवस्थापनको न प्रभावकारी राष्ट्रिय नीति-रणनीति छ, न त त्यसका लागि कुनै ठोस र प्रभावकारी कानुन नै । त्यसैले तत्कालै अन्तराष्ट्रिय अनुभव र अभ्यासको समेत अध्ययन गरी नेपालको आफ्नै आवश्यकताअनुसारको तत्कालै विपद् व्यवस्थापन कानुन बनाउनुपर्ने बेला भइसकेको छ ।

उक्त ऐनको कार्यान्वयनका लागि शक्ति, साधन, स्रोत र जनशक्ति सम्पन्न विपद् व्यवस्थापन संयन्त्र गठन गरिनुपर्छ । अति राजनीतीकरण भयो, कर्मचारीहरूमा पैसामुखी सोच भयो भने कसरी अधिकारसम्पन्न निकाय पनि पंगू हुन्छ भन्ने कुराको उदाहरण पुनर्निर्माण प्राधिकरणले देखाइसकेको छ ।

त्यसैले हाल भएकै जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण विभाग, भूसंरक्षण विभाग, सशस्त्र प्रहरी, दमकल र गृहमन्त्रालयको विपद् व्यवस्थापन महाशाखालाई गाभेर स्वायत्त मन्त्रालयअन्तर्गत रहने गरी अथवा प्रधानमन्त्रीकै तहबाट नेतृत्व हुने गरी विपद् व्यवस्थापन संयन्त्र बनाइनु उपयुक्त हुनेछ ।

यो निकाय सोझै संसद्प्रति मात्र उत्तरदायी बनाइनुपर्छ र यसलाई सबै किसिमका राजनीतिक हस्तक्षेपबाट मुक्त तुल्याइनुपर्छ । प्रधानमन्त्री दैवी प्रकोप उद्धार कोषमा हरेक वर्ष सरकारबाट विनियोजित बजेटमात्र होइन, बाढी-पहिरो वा भूकम्पको प्रकोपका बेला स्वदेशी तथा विदेशीले जम्मा गरिदिएको स्वेच्छिक रकम जम्मा हुँदै आएको छ ।

निजी क्षेत्रका कम्पनीहरूले आफ्नो आयको निश्चित प्रतिशत संगठित सामाजिक उत्तरदायित्वका लागि खर्च गर्नुपर्ने जुन व्यवस्था छ, त्यसैलाई टेकेर नाफाको कम्तीमा ०.२ देखि ०.५ प्रतिशत रकम विपद् व्यवस्थापन कोषमा अनिवार्य हाल्नैपर्ने व्यवस्था गरेर यसका लागि स्रोत जम्मा गर्न सकिन्छ भने आमनागरिकबाट स्वेच्छिक सहभागिताको पनि आह्वान गर्न सकिन्छ ।

प्रकोपपछिको व्यवस्थापनमा स्थानीय समुदायको सहभागिता प्रभावकारी हुने बंगलादेश र फिलिपिन्समा गरिएका अध्ययनहरूले देखाएको छ । त्यसैले

af]F k[7 # df

के हुन् नयाँ जनप्रतिनिधिका नयाँ जिम्मेवारी ?

स्थानीय तहमा पारित नीति तथा कार्यक्रम हेर्दा त्यहाँ नयाँपन र सघीयताको भावभूमि भेट्न मुस्किल पर्छ। नीति, कार्यक्रममा विगतजस्तै कर्मकाण्डीय पद्दति नै हावी भएको देखिन्छ। भौतिक पूर्वाधार विकास, आयआर्जन कार्यक्रम, आर्थिक दृष्टिले बिपन्न र पछाडि पारिएका जाति र समुदायको सशक्तिकरण, कृषि लगायतका उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगानी, रोजगारी र प्रतिव्यक्ति आयको वृद्धिजस्ता विषयलाई नै नीति, कार्यक्रममा उच्च प्राथमिकता दिएको पाइन्छ। तर, आर्थिक विकाससँग सामाजिक मनोविज्ञान अन्योन्याश्रित सम्बन्ध रहेको तथ्यको झलक कमै भेटिन्छ। स्थानीय भाषा, कला, संस्कृति र सभ्यताको विकासलाई पर्यटन र अनुसन्धानात्मक क्षेत्रसँग जोड्ने, पूर्वाधार विकास, रोजगारी र नागरिकको प्रतिव्यक्ति आयको वृद्धिलाई योजनाको एउटै साँचोमा ढाल्ने, आत्मनिर्भर अर्थतन्त्र र विकासका नयाँ आयामहरूको खोजी गर्ने र पिँधमा पारिएका वर्ग, जाति, लिंग र समुदायलाई प्रभावकारी सशक्तिकरण गर्ने योजना नीति, कार्यक्रमले बोक्न सक्नुपर्दछ। तब मात्रै जनताले स्थानीय निकायबाट स्थानीय तहमा रुपान्तरणको अनुभूति गर्न सक्दछन्।

मनहरि तिमल्सिना

चिन्तक थोमस जेफर्सन भन्छन्, 'जब कुनै पनि व्यक्तिले सार्वजनिक पदको अभिभारा वहन गर्छ भने उसले आफूलाई सार्वजनिक सम्पत्तिको रुपमा लिन सक्नुपर्छ।'

स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पन्न भएसँगै हजारौं नागरिकको भूमिका जनप्रतिनिधिमा फेरिएको छ। विश्वका कमै मुलुकमा अभ्यासमा आएको र नेपालमा नयाँ अभ्यासमा रहेको सङ्घीय प्रणालीलाई कार्यान्वयन गर्ने चुनौती बोकेर उनीहरु निर्वाचित भएका छन्। स्थानीय सरकार भएकाले यसपटकका जनप्रतिनिधिको जिम्मेवारी विगतभन्दा पृथक र गुरुत्वपूर्ण छ।

विगतको स्थानीय निकाय निर्वाचनमा विजयी कैयौं नेताहरु यसपटक चुनिएका छन्। सामाजिक र राजनीतिक क्षेत्रमा क्रियाशीलता र अनुभवका दृष्टिले उनीहरुका कैयौं अनुभव प्रयोगमा आउन सक्नेछ। तर, सङ्घीय मोडलको स्थानीय तहमा विगतकै अनुभवले काम गर्ला भन्ठान्नु भ्रम हुन जान्छ। विगतको स्थानीय निकाय विकेन्द्रीकरणको राज्य नीतिको एक अङ्ग थियो, निर्वाचित जनप्रतिनिधि केन्द्रीय सरकारको अधीनस्थ रही स्थानीय शासन र विकासको काम गर्दथे । तर, यसपटकको स्थानीय तह धेरै नै अधिकारसम्पन्न र जिम्मेवारी दिएर निर्माण गरिएको छ। अब उनीहरुले विगतकै अनुभवका आधारमा स्थानीय तह सञ्चालन र आˆनो गाउँ/नगरको मुहार फेर्न सक्ने छैनन् । अहिलेको तह व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिकासहितको स्थानीय सरकार भएका कारण गुण वा दोषको भारी पनि उनीहरुकै थाप्लोमा जानेछ।

अहिले निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको पाँच वर्षे कार्यकालका मूलतः चार जिम्मेवारी छन् । पहिलो, स्थानीय तहमा पूर्वाधार विकास, दोस्रो, स्थानीय कानूनहरुको तर्जुमा, तेस्रो, व्यवस्थित र मौलिक न्याय सम्पादन र चौंथो, स्थानीय साधन स्रोतको परिचालन। यी चार जिम्मेवारीमा जसले आफूलाई अब्बल सिद्ध गर्न सक्दछ, त्यो जनप्रतिनिधि र स्थानीय तह नै विकासको मार्गचित्रमा तिब्रताका साथ अगाडि बढ्न सम्भव छ। पहिलो कार्यकालमा 'थिति बसाल्ने' यी चार जिम्मेवारीलाई गम्भीरतापूर्वक ग्रहण गर्न नसक्ने स्थानीय तहले सङ्घीय गणतन्त्रको मूल मर्म अनुरुप आफूलाई बदल्न सक्ने छैनन्।

सङ्घीय मोडलको स्थानीय तह सञ्चालनमा कर्मचारी प्रशासन र जनप्रतिनिधिमा काफी अन्यौल देखिन्छ। सङ्घीय मोडलमा जान अनिच्छुक दलहरुको राजनीतिक प्रभाव र संघीयता मोडलको नीति र संरचनामा सम्झौताको राजनीति अख्तियार गरिएका कारण केन्द्रीय नेताहरु नै यसको सैद्धान्तिक महत्व र नीतिगत विषयमा प्रष्ट देखिँदैनन्। सापेक्षिक विज्ञता राख्ने नेताहरु पनि सम्झौतापरस्त मोडलमा जानु परेका कारण अन्यौलमै छन्। यसले संघीय प्रणालीसँग सम्बन्धि राजनीतिक निर्णय र कानूनहरुको निर्माणमा ढिलाइ भइरहेको छ।

नेपालको संविधानको अनुसूची ४, ५, ६, ७, ८ र ९ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहले प्रयोग गर्ने एकल र साझा अधिकार सूचीको व्यवस्था गरिएको छ। तर, सङ्घीय र प्रादेशिक निर्वाचन भएर जनप्रतिनिधि नआइसकेको सन्दर्भमा स्थानीय जनप्रतिनिधिको कार्यसम्पादन प्रभावित भइरहेको छ। सङ्घीय संसदको काम अहिलेकै व्यवस्थापिका-संसदले गर्दै आएपनि प्रादेशिक संसदका कामहरु हुन सक्ने परिस्थिति छैन। यस्तो अवस्थामा तल्लो तहमा नीतिगत र कानूनी अन्यौलता कायमै छ। प्रदेश सभाको निर्वाचन सम्पन्न भएर प्रादेशिक कानून तर्जुमा नभएसम्म स्थानीय तहलाई पूर्णतः नीतिगत र कानूनी गाँठो फुक्ने छैन। पहिलोपटक जनप्रतिनिधिमा छानिएका नेताहरु के गर्ने भन्ने अन्यौलमा देखिन्छन् भने यसअघि नै जनप्रतिनिधिको अनुभव हासिल गरेका नेताहरु गाउँ पञ्चायत वा गाविसकै प्रतिनिधिको रुपमा कार्य सम्पादन गर्न खोज्ने जोखिम उत्तिकै छ। यसले स्थानीय तह जुन राजनीतिक र आर्थिक उद्देश्यका निम्ति निर्माण भएको हो, त्यसको औचित्यमाथि नै प्रश्न उठाउने खतरा पनि छ। अर्कोतिर, संक्रमणकालीन व्यवस्थापनका नाममा सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले विगतको जिविस, नगरपालिका वा गाविसकै रुपमा स्थानीय तहलाई चलाउन खोजेको देखिँदैछ। तर अहिलेको नगरपालिका र गाउँपालिकाको नेतृत्व गर्नु भनेको हिजोका गाउँपञ्चायत र गाविस चलाउनु जस्तो होइन।

यतिखेर गाउँपालिका र नगरपालिकामा दैनिक जसो पठाइएका सकूर्लर र नमूना कानूनहरुको चाङले नयाँहरुलाई काम गर्ने बाटो त खोलिदिएको छ। तर, आफ्नो स्थानीय विशेषता र नागरिक अपेक्षाप्रति आँखा चिम्लिएर केन्द्रकै नमूनालाई स्थानीय नीति र कानूनका रुपमा लाहाछाप लगाउने खतरा पनि उत्तिकै छ। यसले अन्ततः स्थानीय तहलाई स्थानीय निकायकै गोलचक्करमा फसाउने छ।

पहिलो चरणमा निर्वाचन सम्पन्न भएका गाउँ र नगरहरु गाउँपालिका र नगरपालिकाको परिषदमा गरिसकेका छन्। गाउँ र नगरको विकास र योजनाको खाका कोरेका छन्। तर, त्यहाँ नयाँपन र सङ्घीय मोडलको झलक बिल्कुलै देखिँदैन। अधिकांश गाउँ र नगरले स्थानीय विकास मन्त्रालयले पठाएको ड्राफ्टको खाली ठाउँ भरेर नै नीति तथा कार्यक्रम बनाएको छनक मिल्छ। अनि, केन्द्रले एकमुष्ठ पठाएको बजेटमा स्थानीय कर जोडेर बजेट निर्माण गरिरहेका छन्। यसले सङ्घीयताको गुरुत्व ग्रहण गर्दैन नै, त्यसमाथि स्थानीय साधन स्रोतको बहुआयमिक परिचालनको सम्भावनाको पनि हत्या गरिदिन्छ र अन्ततः नाम स्थानीय तह तर काम स्थानीय निकाय नै हुन जान्छ।

एकातिर परम्परागत सोंच बोकेको कर्मचारीतन्त्र अर्कोतिर वैचारिक मार्गदर्शनको अभाव र अनुभवको सीमाले जेलिएका जनप्रतिनिधि। यसले कतिपय स्थानीय तहको सञ्चालन र विकासमा अन्यौलता सिर्जना गरिरहेको छ। निजामती कर्मचारीहरु तल्लो तहको संरचनामा जाँदा एक तह बढुवा हुनुपर्ने मत राख्न थालेका छन्, जुन सङ्घीय मोडलको सैद्धान्तिक मान्यताकै विपरीत छ। अनुभवका दृष्टिले परिपक्व र सिर्जनात्मकताका दृष्टिले कमजोर मानिने नेपालको निजामती प्रशासन नयाँ मोडलले निम्त्याउने जोखिम मोल्न तयार देखिँदैन। त्यसका लागि स्थानीय जनप्रतिनिधिको नियमन र नियन्त्रण अनिवार्य हुन जान्छ। तर, स्थानीय जनप्रतिनिधि नै अन्यौलमा रहँदा त्यसको व्यक्तिगत लाभ कर्मचारी प्रशासनकै पोल्टामा जान्छ।

हाल स्थानीय तहमा पारित नीति तथा कार्यक्रम हेर्दा त्यहाँ नयाँपन र सङ्घीयताको भावभूमि भेट्न मुस्किल पर्छ। नीति, कार्यक्रममा विगतजस्तै कर्मकाण्डीय पद्दति नै हावी भएको देखिन्छ। भौतिक पूर्वाधार विकास, आयआर्जन कार्यक्रम, आर्थिक दृष्टिले बिपन्न र पछाडि पारिएका जाति र समुदायको सशक्तिकरण, कृषि लगायतका उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगानी, रोजगारी र प्रतिव्यक्ति आयको वृद्धिजस्ता विषयलाई नै नीति, कार्यक्रममा उच्च प्राथमिकता दिएको पाइन्छ। तर, आर्थिक विकाससँग सामाजिक मनोविज्ञान अन्योन्याश्रित सम्बन्ध रहेको तथ्यको झलक कमै भेटिन्छ। स्थानीय भाषा, कला, संस्कृति र सभ्यताको विकासलाई पर्यटन र अनुसन्धानात्मक क्षेत्रसँग जोड्ने, पूर्वाधार विकास, रोजगारी र नागरिकको प्रतिव्यक्ति आयको वृद्धिलाई योजनाको एउटै साँचोमा ढाल्ने, आत्मनिर्भर अर्थतन्त्र र विकासका नयाँ आयामहरुको खोजी गर्ने र पिँधमा पारिएका वर्ग, जाति, लिंग र समुदायलाई प्रभावकारी सशक्तिकरण गर्ने योजना नीति, कार्यक्रमले बोक्न सक्नुपर्दछ। तब मात्रै जनताले स्थानीय निकायबाट स्थानीय तहमा रुपान्तरणको अनुभूति गर्न सक्दछन्।

स्थानीय बजेट निर्माणका लागि अहिलेका स्थानीय तह पूर्णतः स्वायत्त छन्। तर, दूरगामी महत्व बोकेका र अन्य तहलाई समेत प्रभावित गर्नसक्ने योजना तर्जुमामा भने स्थानीय विकास मन्त्रालयले नियमन गरेको छ। स्थानीय तहले अहिले निर्माण गरेको बजेट हेर्दा त्यसमा खासै नयाँपन देखिँदैन। आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ को बजेटमा अर्थ मन्त्रालयले गाउँपालिका र नगरपालिकालाई एकमुष्ठ अनुदान दिएको छ। धेरैजसो स्थानीय तहले उक्त अनुदानमा स्थानीय ढुंगा, गिटी, बालुवाको उत्खननबाट आउने रकमलाई थपेर बजेट बनाएको पाइन्छ। यो विगतमा जिल्ला विकास समितिले गर्ने परिषदकै परम्परागत तरिका हो।

गाउँपालिकाले अभ्यास गर्न थाले पनि नगरपालिकाहरुले घरबहाल कर, व्यवसाय दर्ता कर, मालपोत कर लगायतका करहरु विगतदेखि नै लिँदै आएका छन्। अहिलेको बजेटमा पनि त्यस्ता करहरुले निरन्तरता पाएका छन्। तर, नयाँ-नयाँ स्थानीय स्रोतहरुको खोजी र करको दायरा बढाउने विषयमा भने खासै चासो पुगेको देखिँदैन। मालपोत कर लगायतका कतिपय करको निश्चित हिस्सा सेवा प्रवाहमा खर्च हुने र निश्चित हिस्सा केन्द्र, प्रदेश र स्थानीय तहमा बाँडिने कारण यसलाई भरपर्दो स्रोतका रुपमा लिन सकिँदैन। त्यसबाहेकका करतर्फ परिषदको ध्यान तानिएको देखिँदैन। आजको जमानामा विकास त्यो हो, जुन योजना र कार्यक्रमले पूर्वाधार खडा गर्छ, रोजगारीको अवसर सिर्जना गर्दछ। अनि, नागरिकको प्रतिव्यक्ति आय बढाउँछ, त्यो नै विकास हो। कुनै एउटा प्राविधिक शिक्षालय स्थापित हुँदा पूर्वाधार खडा हुन्छ। त्यहाँबाट उत्पादित जनशक्तिले रोजगारी पाएर प्राविधिक उत्पादनको काम गर्न सक्छ। अनि, त्यसले नागरिकको जीवनमा

> **हाम्रा जनप्रतिनिधिमा गाउँगाउँमा सडक लगेर घरघरमा चाउचाउ पुर्‍याउनुलाई विकास ठान्ने समस्या छ ।**
>
> ◆◆◆
>
> **गाउँपालिका र नगरपालिकाको नेतृत्व गर्नु हिजोका गाउँ पञ्चायत वा गाविस चलाउनु जस्तो होइन ।**

सकारात्मक योगदान गर्न सक्दछ भने यथार्थमा त्यसलाई विकास मान्न सकिन्छ। तर, हाम्रा जनप्रतिनिधिहरुमा दुरदराजसम्म सडक बिस्तार गरेर बजारको चाउचाउ गाउँसम्म पुग्नुलाई नै विकास ठान्ने समस्या छ। विकास त्यो हो, जसले समाज र नागरिकलाई परनिर्भरतातर्फ धकेल्दैन। बरु, आत्मनिर्भरताको भरोसा दिन्छ। नीति, कार्यक्रम र बजेट निर्माणमा यस्ता योजनाले प्राथमिकता पाएको देखिँदैन।

सङ्घीय प्रणाली नै सम्पूर्ण समस्याहरु समाधान गर्ने जादुको छडी पक्कै होइन। तर, निर्वाचित नेतृत्वको इमान, क्षमता, दूरदर्शिता र सिर्जनात्मकताले गाउँ र नगरको विकासमा गुणात्मक अर्थ राख्दछ। एउटा इन्ड्रोइड मोवाइलमा सयौं फङ्सन हुन्छन्। तर, एउटा सामान्य प्रयोगकर्ताले त्यसलाई फोनको रुपमा मात्रै प्रयोग गर्छ भने कुशल प्रयोगकर्ताले फोन, म्यासेज, इमेल, इन्टरनेट, घडी, रेडियो, रेकर्डर, क्यालेण्डर, मौसमको जानकारी, क्यामेरा, भिडियो, क्यालकुटेलर, कम्पास लगायतका सयौं कामका लागि उपयोग गर्न सक्छ। प्राकृतिक स्रोत साधन पनि त्यस्तै हन्, जुन दुरदर्शी नेता र प्रतिनिधिका हातमा पर्दा पत्थरमा हिरा फल्ने सम्भावना रहन्छ। विकासका सन्दर्भमा सङ्घीयता र स्वायत्त अधिकारको अर्थ पनि यहीँनेर छ।

बीस वर्षपछि स्थानीय जनप्रतिनिधिहरु निर्वाचित भएका छन्। यसले कर्मचारीहरुको राजनीतिक र सामाजिक बोझको भारी झिकिदिएको छ, उनीहरु प्रशासनिक कामबाटै परिणाम दिनसक्ने अवसर प्राप्त गरेका छन्। अर्कोतिर, नागरिकले आफ्ना अभिभावक प्राप्त गरेका छन्। अझ सङ्घीय मोडलको स्थानीय सरकार भएका कारण गाउँ, नगर र नागरिकको भाग्य र भविष्यको रेखा कोर्ने सुवर्ण अवसर पनि स्थानीय तहलाई नै प्राप्त भएको छ। यो पक्कै पनि सामान्य परिघटना हुँदै होइन।

स्थानीय जनप्रतिनिधि र सरकारका कामको मूल्याङ्कन अहिले नै गर्नु हतार हुनेछ। तर, उनीहरुको सोंच र गतिविधिले भविष्यको गाउँ, नगरको चित्र अनुमान गर्न सकिन्छ। सङ्घ र प्रदेशको निर्वाचन सम्पन्न भएर आवश्यक कानूनहरुको तर्जुमा नभएसम्म अन्यौल र दुविधाको पूर्ण अन्त्यको अपेक्षा राख्नु पनि मनोगत हुन जान्छ। कम्तिमा पूर्वाधारको विकास, स्थानीय कानूनको तर्जुमा, न्याय सम्पादनमा प्राकृतिक न्यायका पद्दतिहरुको अवलम्बन र मौलिकता अनि स्थानीय साधन स्रोतको समुचित र बहुआयमिक परिचालन गर्न सक्ने हो भने अहिलेका गाउँ, नगरमार्फत् केही दशकमा देशको गर्विलो चित्र प्रस्तुत गर्न सकिनेछ। यसतर्फ निर्वाचित प्रतिनिधिहरुको ध्यान जान जरुरी छ।

प्रकोप व्यवस्थापनमा. ... .

स्थानीय सरकारको प्रत्यक्ष संलग्नता, सहभागिता र रेखदेखमा राष्ट्रिय विपद् व्यवस्थापन संयन्त्रकै मातहतमा रहने गरी प्रकोप व्यवस्थापनको स्थानीय रणनीति, कार्यक्रम र कार्यान्वयन दायित्व सञ्चालन गरिनुपर्छ ।

प्रकोप जोखिम न्यूनीकरणसम्बन्धी संयुक्त राष्ट्रसंघीय संरचना (यूएनएसडीआर) ले प्रकोप व्यवस्थापनका लागि स्थानीय तहको कामबारे सूची नै तयार पारेको छ, जसमा प्रकोप व्यवस्थापनका लागि दृष्टिकोण पत्र बनाइनुपर्ने, एकल बिन्दु संयोजन-प्रकोपजन्य जोखिम न्यूनीकरणमा कार्यरत सबै संस्था, निकायको काम एकै संयन्त्रमातहत रेखदेख गर्ने व्यवस्था गरिनुपर्ने उल्लेख छ ।

त्यस्तै बहुपक्षीय जोखिम मूल्यांकन, प्रकोप वहनका लागि वित्तीय स्रोत जुटाउन, त्यसलाई सही ढंगले परिचालित गर्नका लागि वित्तीय योजना विकास गने पनि स्थानीय निकायले गर्नुपर्र्छ प्रकोपजन्य जोखिमको सूचनासहित नयाँ ढंगले सहरी योजनाको विकास गर्ने वा भइरहेका सहरी योजनालाई अद्यावधिक गर्ने, भवन/पूर्वाधार निर्माण संहिताको निर्माण र तिनको कडाइका साथ पालना गर्ने काम गर्नुपर्छ ।

प्रकोप वहन गर्न सक्ने गरी पर्या-प्रणालीको सुरक्षा, संरक्षण र पुनःस्थापना गर्ने, सामाजिक सहभागिता र सक्षमता अभिवृद्धि र प्रकोप व्यवस्थापन कार्ययोजना तयार पार्ने काम पनि स्थानीय तहले गर्नुपर्छ । पूर्वसूचना प्रणालीको स्थापना गर्ने र त्यसको प्रभावकारी परिचालन गर्ने तथा प्रकोपपश्चात्को पुनर्बहाली र पुनर्निर्माणको काम पनि स्थानीय निकायले गर्नुपर्छ ।

हामीकहाँ तत्कालीन उद्धार र नाममात्रको र ाहत बाँडेपछि प्राकृतिक प्रकोप पीडितका लागि आˆनो दायित्व पूरा भएको भन्ने गलत मनोवृत्ति हाबी छ । जबकि प्रकोपपीडितलाई उनीहरुको जीविकोपार्जनका लागिसमेत उपयुक्त ढंगले पुनःस्थापना गर्ने काम पहिलो दायित्वभित्र पर्छ ।स्थानीय सरकार ले कम्तीमा यसलाई टेकेर आˆनो अधिकार र दायित्वअनुसारको कार्य अघि बढाउने हो भने आउँदो वर्षदेखि प्रकोपबाट हुने क्षति कम गर्न सकिन्छ ।

मनहरीका ८० परिवारलाई राहत

◆ विकास समाचारदाता

बाढी र खहरे कटानबाट पीडित बनेका मनहरी गाउँपालिका वडा नं ४ का विभिन्न वडाका ८० परिवारलाई २ भाद्रमा राहत बितरण गरिएको छ ।

मनहरी गाउँपालिकाको अगुवाईमा लिसा हिमालया इभीको आर्थिक सहयोग तथा दीगो विकासका लागि एकता नेपाल मार्फत राहत बितरण भएको हो । राहत बितरण गर्दै गाउँपालिका अध्यक्ष एकराज उप्रेतीले सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूसँग मिलेर पीडित सबैलाई र हतको व्यवस्था गरिने बताए । उनले गैर पीडितले राहत पाउनु नहुने र पीडितलाई छुटाउनै नहुने भन्दै सबै क्षेत्रको सहयोगले मात्र पीडितहरूको घाउमा मल्हम लाग्ने बताए ।

पीडितहरूलाई प्रतिव्यक्ति ३० केजीको एक बोरा चामल, ३ केजी दाल, २ केजी नून, १ लिटर तेल, २ मिटर म्याट, २ वटा ब्ल्याङ्केट, एक थान त्रिपाल, एक थान डेक्ची, ५ वटा थाल, एक थान पन्यू, एक थान बाल्टीन, एकथान मग, टर्चलाइट एकथान र जीवन जल ५ थान बितरण गरिएको दिगो विकासका लागि एकता नेपालका अनिल पौंडेलले बताए । उनले पीडितहरूलाई साँच्चीकै राहत दिनका लागि आधारभूत सामग्रीहरू बितरण गरिएको सुनाए ।

बितरण कार्यक्रममा गाउँपालिकाका अध्यक्ष उप्रेती, उपाध्यक्ष मनिला बिष्ट, कार्यकारी अधिकृत किसान न्यौपाने, ४ नं वडा अध्यक्ष ध्रुव खड्का, ६ नं वडा अध्यक्ष दिलबहादुर स्याङ्तान, कार्यपालिका सदस्य सरस्वती परियार, समुदायका लागि विकास संस्था नेपालका अध्यक्ष हेमलाल उप्रेती, मनहरी युवा क्लवका अध्यक्ष सगुन स्याङ्तान, प्रेस चौतारीका केन्द्रीय सदस्य शिवकुमार काशी लगायत जनप्रतिनिधिहरू तथा सामाजिक अगुवाहरूको सहभागिता थियो ।

सबै ठाउँमा बैंकबाट भत्ता बाँड्ने लक्ष्य अधुरै, ४० प्रतिशत लाभग्राही बैंकिङ पहुँच बाहिर

◆ विकास समाचारदाता

सरकारले आर्थिक बर्ष ०७३/०७४ भित्र सबै लाभग्राहीलाई बैंकबाट सामाजिक सुरक्षा भत्ता बितरण गर्ने लक्ष्य राखे अझै ४० प्रतिशत लाभग्राही बैंकिङ पहुँच बाहिर छन् । केन्द्रीय पञ्जिकरण विभागका अनुसार साढे २२ लाखमध्ये अझै साढे ८ देखि ९ लाख लाभग्राहीले कर्मचारीमार्फत भत्ता लिइरहेका छन् । तत्कालिन अर्थमन्त्री बिष्णु पौडेलले प्रस्तुत गरेको बजेटले गत असारभित्र सबै ठाउँका लाभग्राहीलाई बैंकमार्फत भत्ता बितरण गर्ने घोषणा गरेको थियो ।

'लक्ष्यअनुसार नसकिए पनि अघिल्ला बर्षहरूको तुलनामा गत बर्ष धेरै ठाउँमा बैंकबाट भत्ता बाँड्न थालिएको छ,' विभागका महानिर्देशक अनिलकुमार ठाकुरले भने, 'बैंकिङ पहुँच नहुनु, नीतिगत अस्पष्टता नहुनुजस्ता समस्याले लक्ष्यअनुसार काम हुन नसकेको हो । यो बर्षभित्र सबै ठाउँमा बैंकबाट भत्ता बाँड्छौं ।' विभागको तथ्यांकअनुसार हालसम्म १ सय ८३ नगरपालिका र २ सय ८५ गाउँपालिकाका वडाहरूबाट भत्ता बितरण गर्न थालिएको छ । तीमध्ये अधिकांश ठाउँ साविकको गाविस र नगरपालिका हुन् । तीमध्ये अधिकांश ठाउँमा बैंक नहुँदा समस्या परेको हो । बैंक भएकै सुगम क्षेत्रमा पनि नीतिगत अस्पष्टताका कारण बैंकबाट बितरण गर्न सकेको छैन ।

खासगरि भत्ता बितरण गरेवापत बैंकलाई दिइने सेव शुल्कबारे कुनै निर्णय हुन सकेको छैन । विभाग, अर्थ मन्त्रालय, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय र बैंकर्स एसोसिएसनबीच पटक-पटक छलफल भए पनि सेवा शुल्क निर्धारण हुन सकेको छैन ।

a}sf6 lsg<

सामाजिक सुरक्षा भत्ता हिनामिना हुनेक्रम बढेपछि त्यसलाई नियन्त्रण गर्न बैंकबाट बितरण गर्न थालिएको हो । मृत्यु भइसकेका र बसाइँ सरेका लाभग्राहीको नाम लगत कट्टा नगर्दा भत्तावापतको र कम सरकारले पठाइरहने, र उक्त रकम हिनामिना हुँदै आएको थियो ।

यसैगरि ५ वर्षमुनीका कर्णाली र दलित वालवालिकालाई वालसंरक्षण अनुदान दिंदै आएको छ । भत्ता पाइरहेका वालवालिका ५ बर्ष नाघिसक्दा नाम लगत कट्टा नगर्दा पनि भत्ता दुरूपयोग हुने गरेको पाइएको छ । बैंकबाट भत्ता लिन सकेसम्म लाभग्राही आफैं, नसके परिवारका कुनै सदस्य जानुपर्ने हुँदा भत्ता हिनामिना हुने जोखिम कम हुन्छ ।

यसैगरि बैंकले जन्मदर्ताको प्रमाणपत्र हेरेर मात्रै बालसंरक्षण अनुदान दिन्छ । जन्मदर्ताको प्रमाणपत्रअनुसार ५ बर्ष नाघेको देखियो भने बैंकले भत्ता दिंदैन । हिनामिना गर्न नपाउने भएपछि कतिपय सुगम स्थानीय निकायका कर्मचारीले बैंकबाट भत्ता दिन आनाकानी गर्दै आएका थिए । पछि सरकारले बजेटबाटै घोषणा गरे पछि भने सुगम क्षेत्रका स्थानीय तहहरूले बैंकमार्फत भत्ता बाँड्न थालेका छन् ।

स्वास्थ्य बिमा गराएकाहरुको निशुल्क उपचार सेवा सुरु

◆ विकास समाचारदाता

स्वास्थ्य बिमा गराएकाहरूको निशुल्क उपचार सेवा सुरू भएको छ । १ भाद्रमा सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा बिकास समिति मकवानपुरले हेटौंडामा पत्रकार सम्मेलनको आयोजना गर्दै असार मसान्तसम्म स्वास्थ्य बिमा गरेकाहरूको निशुल्क स्वास्थ्य उपचार सुरू गरिएको जनाएको छ ।

मकवानपुरमा असार १५ बाट स्वास्थ्य बिमा अभियान सुरू गरिएकोमा असार मसान्तसम्ममा १७ हजार १ सय ३ जनाले स्वास्थ्य बिमा गराएका छन् । स्वास्थ्य बिमाबापत असार मसान्तसम्ममा जिल्लामा एक करोड ७८ हजार रूपैयाँ संकलन भएको सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा बिकास समिति जिल्ला कार्यालय, मकवानपुरका दर्ता अधिकारी नरबहादुर खड्काले जानकारी दिए । साउनदेखि असोजसम्म स्वास्थ्य बिमा गराउनेले भने मंसिर देखि मात्र निशुल्क स्वास्थ्य सेवा पाउन सुरू गर्ने बताइएको छ । असार मसान्तसम्ममा मकवानपुरका ३ हजार ८ सय २८ परिवारले स्वास्थ्य बिमा गराएका छन् ।

बिमा कार्यक्रम सञ्चालन भएको १५ जिल्लामध्ये छोटो समयमै धेरै जनालाई स्वास्थ्य बिमा गराउनेमा मकवानपुर नेपालमै पहिलो रहेको दर्ता अधिकारी खड्काले जानकारी दिए । हेटौंडा उपमहानगरपालिकाको ११ नम्बर वडाका दर्ता सहयोगी प्रविता बानियाँले छोटो समयमा सबैभन्दा धेरैको बिमा गराएको स्वास्थ्य सुरक्षा विकास समितिले जनाएको छ । उनले १५ दिनको अवधिमा एक सय ७० परिवारको सात सय ४४ जनाको बिमा गराएकी थिइन् । मकवानपुरको ८ गाउँपालिका, थाहा नगरपालिका र हेटौंडा उपमहानगरपालिकामा १ सय २७ जना दर्ता सहयोगीमार्फत् स्वास्थ्य बिमा भइरहेको छ । स्वास्थ्य बिमा गर्नेहरूको पहिलो स्वास्थ्य उपचार हेटौंडा अस्पताल, हेटौंडा आँखा अस्पताल, पालुङ स्वास्थ्य केन्द्र, मनहरी स्वास्थ्य केन्द्र, भीमफेदी स्वास्थ्य केन्द्र र छतिवन स्वास्थ्य केन्द्रमा गरिनेछ ।

उपचारका लागि चार वटै स्वास्थ्य केन्द्रलाई एक्सरे मेसिन दिइएको र अन्य मेसिनहरू पनि आउने क्रममा रहको दर्ता अधिकारी खड्काले पत्रकार सम्मेलनमा जानकारी दिए । नेपाल सरकारले स्वास्थ्य सेवामा सबैको पहुँच बढाउन र स्वास्थ्य सेवा शुल्कमा सहजता ल्याउने उद्देश्यले सामाजिक सुरक्षा स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याएको हो । स्वास्थ्य बिमाको लागि ५ जनासम्मको परिवारले बार्षिक २ हजार ५ सय रूपैयाँ बुझाउनु पर्नेछ । बिमा गराएका परिवारले उपचार र ९ सय ३० प्रकारको औषधी गरी बार्षिक ५० हजार रूपैयाँ बराबरको स्वास्थ्य सुविधा पाउनेछन् । बिमा गराएका परिवारका सदस्यहरूले छुट्टा-छुट्टै परिचयपत्र उपलब्ध गराइने बताइएको छ ।

स्वास्थ्य बिमा गर्न प्रति एक हजार जना बराबर एक जना दर्ता सहयोगी राखिएको छ भने एउटा वडामा कम्तिमा एक जना दर्ता सहयोगी रहेका छन् । ती दर्ता सहयोगीले घर घर पुगी प्रत्येक सदस्यको फारम भरी, मोबाईलले फोटो खिचेर एप्समा अपलोड गर्दछन् र सबैलाई कार्ड उपलब्ध गराउनेछन् । सोही कार्ड लिएर तोकिएको स्वास्थ्य संस्थामा गएर उपचार तथा औषधीको सुविधा लिन पाइन्छ । हाल मकवानपुरसहित १५ जिल्लामा स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम सुरू भइसकेको छ ।

मकवानपुर क्याम्पस उत्कृष्ट

◆ विकास समाचारदाता

मकवानपुर बहुमुखी क्याम्पस हेटौंडा बीबीएम सातौं सेमेष्टरको नतिजामा नेपाल प्रथम भएको छ । त्रिभुवन विश्वविद्यालयले ३२ साउनमा सार्वजनिक गरेको बीबीएम सातौं सेमेष्टरको नतिजामा मकवानपुर देशभरका १४ वटा क्याम्पसभन्दा अब्बलहुँदै प्रथम हुन सफल भएको हो ।

कुल १५ जना विद्यार्थीले सहभागिता जनाएको परीक्षामा मकवानपुर क्याम्पसबाट १३ जनाले विशिष्ट श्रेणी र दुईजनाले प्रथम स्थान हासिल गरेका थिए । यस परीक्षामा तीन दशमलव ८० जीपीए ल्याउँदै क्याम्पसकी छात्रा रक्षा सुवेदी नेपाल तेस्रो भएको क्याम्पसका बीबीएम विषयका क्याम्पसका सहनिर्देशक मधुकुमार सिंहले जानकारी दिए । क्याम्पसले २०७१ सालबाट बीबीएम मकवानपुरमा पढाउन सुरू गरेको थियो ।

मकवानपुरमा एन्फाले फुटबल मैदान बनाउने

◆ विकास समाचारदाता

३२ साउनमा बसेको एन्फा कार्यसमितिको बैठकले मकवानपुर जिल्लामा फुटबल मैदान बनाउने निर्णय गरेको छ ।

बैठकले एशियाली फुटबल महासंघ एएफसीको विकास कार्यक्रमअन्तर्गत् मकवानपुरसँगै काठमाडौं र नवलपरासीमा पनि एक/एक वटा फुटबल मैदान बनाउने निर्णय गरेको छ । एन्फा कार्यसमितिको बैठकले मंसिर १४ गतेदेखि ु ए डिभिजन लिग सुरू गर्ने निर्णय पनि गरेको छ । यसैगरी बैठकले आउँदो सेप्टेम्बरमा नेपालमा हुने १६ वर्षमुनिको एएफसी च्याम्पियनसिपका लागि साढे ८५ लाख रूपियाँ बजेट पनि छुट्याएको छ ।

प्रेस चौतारी नेपालको केन्द्रीय सदस्यमा पत्रकार काशी मनोनित

◆ विकास समाचारदाता

शिवकुमार काशी मकवानपुरको पत्रकारिता जगतका नयाँ अनुहार हैनन् । सदरमुकाम हेटौंडादेखि पश्चिम क्षेत्र मनहरीमा रहेर १७ वर्षदेखि पत्रकारिता गर्दै आएका काशी प्रेस चौतारी नेपालको केन्द्रिय सदस्यमा मनोनित भएका छन् ।

उनले पत्रकार महासंघ मकवानपुर शाखाको कार्य समितिमा रहेर पनि काम गरिसकेका छन् भने प्रेस चौतारी मकवानपुरका पूर्व अध्यक्ष हुन् । सदर मुकाम हेटौंडादेखि ग्रामिण क्षेत्रमा रहेर पत्रकारितामा क्रियाशील रहे पनि उनी काठमाण्डौबाट प्रकाशित ब्रोडसिट दैनिका समेत आवद्ध थिए । मिहिनती र हाकाहाकी स्वभाव भएका पत्रकार काशी अहिले मनहरी एफएमको स्टनेशन म्यानेजर छन् । उनको सम्पादनमा हेटौंडाबाट थाहा सन्देश दैनिक र मनहरीबाट थाहादर्शन साप्ताहिक प्रकाशन भइरहेको छ । जिल्लाको पत्रकारिता क्षेत्रमा नेतृत्वदायी भूमिकामा पत्रकार काशी विभिन्न सामाजिक संघसंस्थामा समेत आबद्ध छन् ।

जिल्लाबाट केन्द्रमा प्रतिनीधित्व भएकोमा मकवानपुरका पत्रकारहरूले खुशी व्यक्त गरेका छन् । प्रेस चौतारी नेपालको प्रदेश सदस्यको जिम्मेवारीमा रहेका काशी सहित तीर्थ सिग्देल, खगेन्द्र अधिकारी, सोम शर्मा बजगाईं, राजेश शर्मा, मोहन बास्तोला, माधव पौडेल, देवेन्द्र कार्की, सन्दीप राई, हरिबोल आचार्य, लक्ष्मी बस्नेत, नेपोलियन चेपाङ, विष्णुलाल बुढा, सकिल अहमद कादरी र सुरेश सुमन डाँगी पनि केन्द्रीय सदस्यमा मनोनित भएका छन् ।

PsxKt]clego snf tfnld z?

◆ विकास समाचारदाता

मकवानपुरको थाहा नगरमा एक हप्ते अभिनय कला तालिम थाहा कला केन्द्रले सुरू गरेको छ । थाहा नगर,भिमफेदी गाउँपालिका र कैलाश गाउपालिकाको युवाहरू समाजिक सचेतनामुलक चलचित्र निर्माणका लागि अभिनयको तयारीमा रहेका छन् । ६६ जना युवाहरूमध्ये थाहा कला केन्द्रद्वारा छनौट भएका ३५ जना युवाहरूलाई अभिनय कला तालिममा अव्वल बनाउने थाहा कला केन्द्रले जानकारी दिएको छ ।

तालिममा सहभागीहरू अत्यन्त खुशीका साथ आफनो क्षमता तथा प्रतिभा निकाल्ने मौका थाहा कला केन्द्रले दिएकोमा हर्षित रहेको सहभागि मनोज तितुङले जानकारी दिए । सहभागीहरूलाई आफनो क्षमता प्रस्तुत गराउने तथा उनीहरूमा भएको क्षमतालाई आफ्नो भूमिका निर्वाहमा कसरी लाग्ने भन्ने बिषयमा जानकारी साथै कला भनेको देशको गहनाको रूपमा प्रस्तुत हुने कुरा सिकाइने कला केन्द्रका अध्यक्ष सानो बाबु मोक्तानले जानकारी दिए ।

गाउँठाउँ तथा सहरमा भएका सत्य तथ्य घटनालाई जीवन्त रूपमा चलचित्रमा उतार्ने प्रयास ३५ जना युवहरूमा देखिएको थाहा कला केन्द्रका अध्यक्ष मोक्तानले बताए । एक हप्ते अभिनय तालिममा सर्वनाम थिएटरका नितान्त दहाल, राज मोक्तानले सहजीकरण गर्दै आएका छन् ।

थाहा कला केन्द्रले नगर तथा गाउँपालीकामा रहेका युवाहरूका लागि गाएन नृत्य तथा अभिनय कलामा ईच्छुकहरूलाई सहभागी गराई प्रतिभाको मुल्याङ्कन गराउने काम गर्दै आएको छ ।

yfxf ;lqmosf]cWolfdf nfdf

◆ विकास समाचारदाता

थाहा नगरपालिका वडा नं. ४ किटेनीमा थाहा सक्रिय युवाक्लब गठन भएको छ ।

गणेश लामाको अध्यक्षतामा गठन भएको क्लबको उपाध्यक्षमा सुशन अधिकारी, सचिव रामहरी स्याङ्तान, कोषाध्यक्ष अप्सरा केसी, सदस्य अविराज गणेश नेपालीलगायत रहेका छन् । ४ नम्बर वडा सदस्य रवी विष्टको विशेष उपस्थितीमा क्लब गठन भएको हो । नव गठित क्लबले सामाजिक काम गर्ने लक्ष्य लिएको छ ।

क्लबले स्थानीय तह लगायतका नियकाहरूबाट प्राप्त बजेटबाट संचालन गरिने विकास निर्माणलाई पारदर्शी ढंगबाट काम सम्पन्न गर्नको लागि सघाउने अध्यक्ष लामाले जानकारी दिए ।

;qhlj Joj:yfkg tfnld ;DkGg

◆ विकास समाचारदाता

मकवानपुरको चित्लाङ र मार्खुमा ३ दिने एकीकृत सत्रुजीव व्यवस्थापन तालिम सम्पन्न भएको छ । नाारीसिप सिर्जना केन्द्र मकवानपुरको आयोजनामा ग्रामीण भेगका ३० जना महिलाहरूलाई तालिम प्रदान गरिएको हो ।

भुकम्प पीडित कृषकहरूलाई रासायनिक मल र बिषादिको प्रयोग कम गर्ने, कम्पोष्ट मल कसरी प्रयोग गर्ने भन्ने बिषयमा तालिम भएको हो ।

कृषकहरूले खेतबारीमा प्रयोग गर्ने मल तथा बिषाधिले स्वास्थ्यमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने भएकोले आउँदा दिनमा कम्पोष्ट मलको प्रयोग हुने तालिममा सहभागी महिलाहरूले बताएका छन् । मकवानपुर जीवीकोपार्जन पुनरूत्थान परियोजना अन्तर्गत कृषि प्रविधिक मधुसुधन आचार्यले तालिममा सहजीकरण गरेका हुन् ।

yfxfgu/ ;Dd]hgsf nflu h6bf]dfcf]fbL

◆ विकास समाचारदाता

नेकपा माओवादी केन्द्र थाहा नगर कमिटिले पार्टीको संगठन बिस्तार कार्यक्रम अन्तरगत थाहा नगरपालिकाका सबै वडाहरूमा वडा सम्मेलन गर्ने भएको छ । १ भाद्रमा भएको माओबादी केन्द्र थाहा नगर कमिटिको बैठकले वडा सम्मेलन गर्ने निर्णय गरेको हो । माओवादी केन्द्र थाहानगर कमिटि अध्यक्ष अरूण रायमाझीको अध्यक्षतामा बसेको बैठकले आगामी भाद्र ६ गतेदेखि १४ गते सम्म वडा सम्मेलन सम्पन्न गरिसक्ने निर्णय गरेको कोषाध्यक्ष इच्छापूर्ण कार्कीले जानकारी दिए ।

नगर सम्मेलनको तयारीको लागि वडा सम्मेलन गर्न लागिएको र वडा सम्मेलनले वडा कमिटि गठन गर्नुका साथै नगर सम्मेलनका लागि प्रतिनिधि र पर्यवेक्षकको समेत चयन गर्ने माओवादी केन्द्र थाहा नगर कमिटि सचिव बिनोदकुमार लामाले बताए ।

बैठकमा पार्टी ईन्चार्ज बिष्णु बिष्ट, जिल्ला सचिवालय सदस्य लवशेर बिष्ट लगायतको उपस्थिति रहेको थियो ।

शिखरकोटको कृष्णजात्रामा घैटो फुटाइयो

cfu|o'jf ;dx' kl\y]d | घैटो फुटाउँदै प्रतियोगी युवा समूह । फोटोः गणेश प्रसाद विष्ट/थाहानगर

◆ विकास समाचारदाता

मकवानपुर थाहा नगरपालिकाको शिखरकोटमा कृष्णअष्टमी अवसरमा घैटो फुटाउने प्रतियोगिता सम्पन्न भएको छ ।

हरेक वर्ष कृष्णाष्टमीको भोलिपल्ट आयोजना हुने प्रतियोगितामा यस वर्ष आग्राको युवा समूह प्रथम भएको छ । शिखर क्लबको आयोजनामा ३१ साउनमा भएको प्रतियोगितामा पाथीभरा युवा समूह द्वितीय र आग्राको युवा समूह तृतीय भएको क्लबका अध्यक्ष अनित केसीले जानकारी दिए ।

प्रतियोगितामा प्रथम, द्वितीय र तृतीय भएका टिमलाई क्रमशः सात हजार पाँचसय, पाँच हजार र तीन हजार रूपियाँ नगद पुरस्कार वितरण गरिएको थियो । प्रतियोगिताको लागि तीन दिन्दाभिन्दै स्थानमा घैटो झुण्ड्याइएको थियो । प्रतियोगितामा थाहानगरका चार टिमको सहभागिता रहेको थियो ।

मेलामा थाहानगर सहित मकवानपुरका इन्द्रसरोवर, भीमफेदी र कैलाश गाउँपालिका तथा धादिङका समेत दर्शकहरू आएका थिए ।

थाहानगरमा सकियो जनस्वास्थ्यको दुईदिने वार्षिक समीक्षा गोष्ठी

◆ विकास समाचारदाता

जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय मकवानपुरको आयोजनामा थाहानगरमा भएको दुईदिने वार्षिक समिक्षा गोष्ठी सम्पन्न भएको छ ।

गोष्ठीमा थाहानगरका सातवटा स्वास्थ्य संस्थाले आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ मा संचालन गरेका कार्यक्रमहरूको प्रगति सहित विस्तृत प्रस्तुतीकरण गरेको थाहा नगर पालिका स्वास्थ्य शाखा प्रमुख मेघराज बलामीले जानकारी दिए । कार्यक्रममा नगरका सातवटै स्वास्थ्य संस्थाका प्रमुख एवं प्रतिनीधिहरूको उपस्थिती रहेको थियो ।

थाहा नगरपालिकाको कार्यालय इन्द्रायणी चौरमा संचालन भएको गोष्ठीको नगर प्रमुख लवशेर विष्टको अध्यक्षतामा भएको थियो । कार्यक्रममा नगर उपप्रमुख खड्ग बहादुर गोपाली, जिल्ला जन स्वास्थ्य कार्यालय मकवानपुरका तथ्याङ्क अधिकृत सुरेश यादव, जनस्वास्थ्य निरीक्षक भिमसागर गुरागाइँ, उर्मिला गौतम, बीएनएमटीका मकवानपुर कार्यक्रम संयोजक चिनिया लामा, हेल्थ फर लाइफकी कार्यक्रम संयोजक दीपाली थापालगायतकाको उपस्थिती रहेको थियो । कार्यक्रममा जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय तथ्याङ्क अधिकृत यादवले कार्यक्रमको उद्देश्यको विषयमा उल्लेख गरेका थिए । कार्यक्रममा नगर प्रमुख विष्टलगायतले गोष्ठीको सफलताको शुभकामना दिएका थिए ।

अनलाईनबाटै
ufpB/sf va/, ca ljZje/
www.bikaskhabar.com
लगअन गर्नुहोस् ।
'तपाई जहाँ, विकासखबर त्यहाँ'
दैनिक कुर्नै पर्दैन
पलपलको खबर....
विकासखबर डट.कम.
इमेल:
bikaskhabar@gmail.com

विकास
प्रेस काउन्सिलबाट 'क' वर्गको मान्यता प्राप्त
www.bikaskhabar.com.np खबरपत्रिका साप्ताहिक
२०७४ भदौ ०५ गते सोमबार 21 Aug., 2017, Monday
जि.प्र.का.दर्ता नं. ५९/२०६५/०६६ म.जि.हु.दर्ता नं. २३/२०६६/०६७

www.bikaskhabar.com
bikaskhabar@gmail.com

पर्यटकीय वडाको रुपमा चिनाउँछौः अध्यक्ष लामा

दामन क्षेत्रमा सोलार बत्ती जडान भएको छ । दामन सिमभन्ज्याङ क्षेत्रमा सरसफाईको अभियान पनि संचालन भइरहेको छ । यहि वडामा देशकै शितल टावरको रुपमा परिचित 'दामन भ्युटावर' रहेको छ । यसै आर्थिक वर्षमा दामन क्षेत्रमा पिकनिक स्पट निर्माणको लागि बजेट समेत विनियोजन भएको छ । यी विविध संरचना र कार्यले गर्दा वडालाई पर्यटकीय वडाको रुपमा परिचित गराउने अठोट रहेको छ । यहि वडामा हुँदै इन्द्रसरोवर ताल पुग्ने सुनगाभा ट्रेकिङ रुट पनि रहेको छ । यो रुटलाई पनि हामी प्रयोगमा ल्याउने कुरामा पनि पहल गर्नेछौं ।

विकास-बहस

अध्यक्षः दिपकसिं लामा

yfxf gu/kflnsf j8f g+= \$

थाहा नगरपालिकाको ३० असारमा नगरसभा सम्पन्न भइसकेको छ । नगरसभाले नगरका १२ वटै वडामा सहभागितामुलक योजना तर्जुमाको आधारमा तय भएको योजनामा प्राथमिकिकरण गरेर बजेट विनियोजन गरेको हो । वडाहरुमा विनियोजित बजेटबाट कसरी विकास आयोजनाहरु संचालन हुनेक्रममा छन् ? वडालाई कुन रुपमा विकास गरिदै छ ? यिनै विषयमा केन्द्रित भएर यो साता हामीले **विकास-बहस**मा थाहा नगरपालिका वडा नम्बर ४ का वडा अध्यक्ष **दिपकसिं लामा**संग **कुराकानी** गरेका छौं ।

yfxf gu/kflnsfsf]gu/;efaf6 ljlgofl]ht ah]6 tyf sfo{qmd sfof{jog ug{sf]nflu tkf0{sf]ofh]gf s]5 <

- नगरसभाले विनियोजन गरेको बजेटको हामी कार्यान्वयनको चरणमा रहेका छौं । यसका लागि हामी वडा समिति पूर्ण रूपमा लागि परेका छौं । योजना कार्यान्वयनको लागि वडा समितिसंग छुट्टै योजना छ । त्यो भनेको कुन महिनासम्म कति योजनाको इस्टिमेट गर्ने, सम्झौता कहिलेसम्म गर्ने भन्ने विषयमा हामी लागि परेका छौं । आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ को योजना कार्यान्वयन गएका वर्षहरूमा जस्तो हुँदैन । यस अघि अभ्यासमा रहेको कुल योजनाको लागतको १५ प्रतिशत नगदै धरौटी राख्नुपर्ने कुरालाई हामी जनप्रतिनीधि आएपछि तोडिएको छ । अब हामी जनतासंग श्रम लिन्छौं । मेरो वडामा मैले जनतालाई श्रम गर्न उन्मुख गराउँछु । यदि जनताले श्रम गर्न सक्दैनौं भनेमा हामी उक्त योजना सम्पन्न गर्नको लागि टेण्डर प्रक्रियामा जान्छौं । तर यसरी टेण्डर प्रक्रियामा जाँदा ५ लाख भन्दा माथिको योजनालाई मात्र टेण्डरमा लैजान्छौं । विकास जनताको आवश्यकताको आधारमा संचालन गरिन्छ । त्यसैले त्यस्ता आवश्यकताको आधारमा संचालन गरिने योजना भएकोले श्रमदान जुट्ने कुरामा म ढुक्क छु ।

hgtfnf0{olt k|tzt >dbfg ug{k5{eg]/ tf]slbg]xf]/ <

- जनतालाई यत्तिनै प्रतिशत श्रमदान गर्नुपर्छ भनेर बाध्यकारी बनाउने योजना छैन । योजनाको विषयमा त्यस गाउँटोलमा कहाँ-कहाँसम्म प्रभाव पार्छ ? त्यो योजना बनेपछि कस्तो फाइदा हुन्छ ? त्यो फाइदा योजना सम्पन्न पश्चात् खास गरेर कसलाई पुग्छ ? लगायतको प्रश्नको वरीपरी रहेर हामी लाभग्राहहिरूसंग छलफल चलाउँछौं । छलफल गरेपछि उनीहरूले त्यस ठाउँमा संचालन हुने योजनाको महत्वको विषयमा राम्रोसंग बुझ्छन् । त्यसपछि हामी उनीहरूले गर्ने श्रमदानबाट हुने थप फाइदाको विषयमा पनि राम्रोसंग बुझाउँछौं । बुझेपछि स्वतस्फूर्त रूपमा उनीहरू आफै श्रमदान गर्न तयार हुनेछन् । मुख्य कुरा त जनतालाई बुझएपछि त बुझिहाल्छन् नि ।

ofh]gf sfof{jog s;/L ug{]jlw s]s]xf]<

- योजना छनोट गरी त्यसलाई रकम विनियोजन गर्नु मात्रै ठूलो कुरा हैन । ठूलो कुरा त हरेक योजनालाई गुणस्तरीय कार्य गर्नु नै हो । त्यसैले अब हाम्रो ध्यान पनि योजना कार्यान्वयन तालीका बनाउने तर्फ नै छ । त्यसैले हामी अब भदौ महिना भित्रमा योजनाहरूको प्राविधिक इस्टिमेट गराउँछौं । इस्टिमेटको आधारमा हामी उपभोक्ताहरूलाई भेला गराई तपाईको यो योजनाको लागि यति रूपियाँ बजेट विनियोजन भएको छ भनेर सबैलाई जानकारी गराउँछौं । त्यसपछि यो योजनाको लागि तपाईहरूले कति जनश्रमदान गर्नुहुन्छ भनेर छलफल चलाउँछौं । जनताले गरेको प्रतिबद्धता अनुसार श्रमदान लिन्छौं । उपभोक्ता समिति गठन गर्छौं अनि योजना सम्झौता गरी कार्यान्वयनमा जान्छौं । नियमानुसार अनुगमन मुल्याङ्कनलाई निरन्तरता दिन्छौं ।

ofh]gf sfof{jogdf ;xhs tfNofpgsf]nflu s:tf pkfox? cjnDag ug{x'G5 <

- वडाबाट माग भई नगरसभामा पेश भएका र नगरसभाबाट पास भई बजेट विनियोजन भएका योजनाहरूलाई हामी वडाका साना र ठूला योजनाको रूपमा वर्गिकरण गर्छौ । यसरी वर्गिकरण गर्दा ५ लाख भन्दा कम बजेट विनियोजन भएका योजनालाई साना र त्यसभन्दा बढि बजेट विनियोजन भएकालाई ठूला योजनाको रूपमा छुट्याउँछौं । त्यसपछि मात्र कार्यान्वयनको चरणमा जान्छौं । अघि पनि भनें हामी ५ लाख भन्दा कमका अर्थात साना योजनाई टेण्डर लगाउँदै लगाउँदैनौ । यस्ता साना योजना हामी जनताकै सक्रियतामा सम्पन्न गर्छौ । त्यस्तै ठूला योजनाको हकमा भने श्रमदान नजुटेमा मात्र टेण्डरमा जाने हो । त्यसैले म **विकास** खबरपत्रिका मार्फत पनि आग्रह गर्न चहान्छु । आफ्नो गाउँटोलमा निर्माण हुने योजनाहरूमा तपाई उपभोक्ताहरूले नगद हाल्नु पर्दैन, श्रमदान गर्नुहोस्, आफ्नो विकास निर्माणका कामहरू मजबुद बनाउनुहोस् । यसरी योजना संचालन हुँदा जनताको आवश्यकता चाँडै पूरा हुन्छ । श्रमदान गरेपछि योजनामा उपभोक्ताहरूको अपनत्व हुन्छ । काम पनि धेरै हुन्छ । यसरी विकास निर्माणका कार्य संचालन गर्दा क्रमैसंग साना योजना छिटो र ठूला योजना स्वभावैले अलि ढिलो सम्पन्न हुन्छन् । यसले गर्दा योजना फरफारक तथा अनुगमनमा पनि सजिलो हुन्छ । विकास निर्माणमा गुणस्तरीयता कायम हुन्छ ।

ljsf; cfofh]gf ;+fngdf ca hgtfn]klxn]eGbf k|/s dxz'; unf{g\t <

- पक्कै गर्छन् । पहिले जस्तो जनप्रतिनीधि विहिन स्थानीय निकाय थियो । अब स्थानीय तह भएको छ । स्थानीय तह भनेको स्थानीय सरकार हो । पहिलेको स्थानीय निकाय, सरकार थिएन । केन्द्रबाट स्वचालित हुन्थ्यो । अब त्यसो हुँदैन । मेरो वडाको विकास योजना संचालन भएको ठाउँमा म आफै पुग्छु । संभव नभएको ठाउँमा मेरो सदस्यहरूलाई पठाउँछु । विकास आयोजनाको हरेक काममा गुणस्तरीय विकासका लागि मसिनो ढंगले निगरानी गर्छु । हामी जनप्रतिनीधिको आँखाले विकासलाई हेर्छौं । योजना संचालनको क्रममा त्यहीं बस्छौं । हामी आफै खटिन्छौं । त्यसैले पहिले भन्दा फरक काम गरेरै देखाउँछौं ।

j8fsf]ljsf;sf nflu cGo lgsfoaf6 ah]6 Nofpgsf]nflu s:tf]elDdsf xG5 <

- पहल गर्ने कुरामा हामी सँधै सकारात्मक छौं । त्यस्ता निकायबाट बजेट प्राप्त भएमा हामीले वडास्तरीय सडकको छुट्याएका छौं, त्यस्ता सडकको स्तरोननतीको लागि बजेटलाई कार्यानवयनमा ल्याउँछौं । हाम्रो वडास्तरीय सडकको नाम चौकी-किटेनी-रूप्से हुँदै ५ नम्बर वडा जोड्ने सडक हो ।

gu/kflnsfsf]ah]6af6 eGbf afx]ssf ;jfndf j8f sfof{no s;/L cl3 a9\5 <

- नगरकै नारा 'कृषि पर्यटन र पूर्वाधार' भएकोले यसलाई मेरो वडाले नअंगाल्ने कुरै भएन । यसको साथै नगरपालिकाको गुरू योजना पनि निर्माणकै चरणमा रहेको छ । गुरू योजनामा पनि के के विषय समेटेर विकास गर्ने भन्ने कुरा निर्धारण भएकै हुन्छ । थाहानगरको मुख्य सवाल पर्यटन हो । त्यसमा पनि नगरकै पर्यटकीय केन्द्रको रूपमा रहेको दामन सिमभन्ज्याङ क्षेत्र मेरै वडामा पर्दछ । यस क्षेत्रमा पर्यटन प्रवर्द्धनको विशेष कार्यक्रमहरू संचालन हुनेछन् । यस अन्तर्गत दामन क्षेत्रमा सोलार बत्ती जडान भएको छ । दामन सिमभन्ज्याङ क्षेत्रमा सरसफाईको अभियान पनि संचालन भइरहेको छ । यहि वडामा देशकै शितल टावरको रूपमा रहेको **'दामन भ्युटावर'** रहेको छ । यसै आर्थिक वर्षमा दामन क्षेत्रमा पिकनिक स्पट निर्माणको लागि बजेट समेत विनियोजन भएको छ । यी विविध संरचना र कार्यले गर्दा वडालाई पर्यटकीय वडाको रूपमा परिचित गराउने अठोट रहेको छ । यहि वडामा हुँदै इन्द्रसरोवर ताल पुग्ने सुनगाभा ट्रेकिङ रूट पनि रहेको छ । यो रूटलाई पनि हामी प्रयोगमा ल्याउने कुरामा पनि पहल गर्नेछौं ।

j8fnf0{wfld{s kof{sLo j8fsf]?kdf klg lrgfpgsf]nflu s}xL kxn xb}5 ls <

- थाहा नगरपालिका ४ नम्बर वडा धार्मिक पर्यटनको पनि लागि पनि उत्तिकै संभावना बोकेको वडा हो । खास गरेर देश विदेशमा चर्चामा रहेको ऋषेश्वर महादेव मन्दिर व्यवस्थापनको लागि वडा कार्यालयको तर्फबाट पहल हुनेछ । वडाको तर्फबाट मन्दिर संरक्षण समिति गठन गरेर व्यवस्थित गर्नेछौं । मन्दिर क्षेत्र जिर्ण हुँदै गएकोमा पनि हामी गम्भीर भएका छौं । मर्मतसंभारका लागि पनि हामी जुट्ने छौं । यसले पर्यटन प्रवर्द्धनमा इटा थप्ने काम गर्छ ।

अर्कोकुरा दामन सिमभनज्याङको परिचय हिउँसंग जोडिएको छ । यहाँ हिउँ पर्ने बेलामा थुप्रै पर्यटकहरू आउँछन् । यसको चर्चाले पनि पर्यटकहरूलाई यहाँ आकर्षण गरेको छ । हामी दामन सिमभनज्याङ क्षेत्रमा पर्यटकहरूलाई सहज हुने सूचनाहरूको समेत व्यवस्थापन गर्ने योजना छ । त्यस्तै स्वास्थ्यको सवालमा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र पनि ४ नम्बर वडामा नै छ । त्यसलाई पनि १५ शैय्याको अस्पतालको रूपमा विकास गर्न पहल थालिएको छ । दामनमा रहेको दामन शहरी स्वास्थ्यक्लिनकको व्यवस्थापनको कार्य भइरहेको छ । स्वास्थ्य पहुँचका लागि अलि समस्या भएका ४ नम्बर वडाको सोला भन्ज्याङमा महिनाको २ दिन गाउँघर क्लिनक संचालन गरेर जनतालाई स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिरहेका छौं ।

● ljsf; ldl8ofsf nflu k|sfzs :सुरजकुमार भुजेल (९८५५०६८६५५)● k|aGw lgb]{zs÷;Dkfbs : कुमार नेगी (९८५५०६८०७०)● ;dfrf/ ;Dkfbs अशोकसुजन श्रेष्ठ (९८५५०६८३५३)● sfof{no : थाहा-४, मकवानपुर● db|0f : श्रीया अफसेट प्रेस हेटौंडा ● 0d]n bikaskhabargmail.com